

Raymond van het Groenewoud.

[B] **DIENSTBEToon AAN HET LIED.
IN HET HOOFD VAN RAYMOND
VAN HET GROENEWOUD**

Raymond van het Groenewoud is een van die singer-songwriters van wie je het gevoel hebt dat ze er altijd al waren en van wie je je niet kunt voorstellen dat ze er ooit niet meer zullen zijn. Maar ook hij, die door sommigen de grootste van alle Nederlandstalige liedjesschrijvers wordt genoemd, is in een ver verleden gewoon van nul af begonnen. In 2010 vierde hij zijn zestigste verjaardag en stond hij veertig jaar op de planken. Ter gelegenheid daarvan verscheen de driedubbele verzamelaar *Omdat ik van je hou: de 60 mooiste*. Nu, een jaar later, ligt de biografie in gespreksvorm *In mijn hoofd: Raymond van het Groenewoud* in de boekhandel. Ze is van Martin Heylen, bekend als journalist, auteur en televisieprogrammamaker bij het Vlaamse productiehuis Woestijnvis.

Aanvankelijk kreeg Heylen van Raymonds platenbaas de vraag voorgeschoteld of hij een klassieke biografie wilde schrijven. Maar daar

voelde Heylen niets voor. “Ik zag het al voor me: discografieën uitpluizen en inventariseren, stapels documentatie verwerken tot vloeiende teksten, archiefmateriaal ordenen... o horror.” Uiteindelijk kwamen de zanger en de auteur, die het goed met elkaar konden vinden, overeen dat ze samen een boek zouden maken waarin de tien belangrijkste thema’s in het leven van Raymond hun neerslag zouden vinden in evenveel hoofdstukken. Bij elk thema zou de zanger bovendien tien toepasselijke oude en nieuwe liedjes selecteren voor een gratis cd bij het boek. Die aanpak leverde geen overzicht van Raymonds indrukwekkende muzikale carrière op, “maar eerder van zijn leven, zijn inzichten, de gistende brij in dat hoofd van hem, waaruit al zoveel schoonheid is ontstaan”.

De tien behandelde thema’s zijn achtereenvolgens Raymonds afkomst, zijn schooltijd, onthechting en aanvaarding, voetbal, lezen, seks, de vrouw, toewijding, liever onderweg dan een afgewerkt product, en ten slotte Raymonds liefde voor de muziek van Johann Sebastian Bach, Chet Baker en The Beatles. Interessant aan Heylens aanpak is dat hij als interviewer niet

de hele tijd op de achtergrond blijft en zijn inbreng beperkt tot het stellen van de juiste vragen op het juiste ogenblik, maar dat hij zo nu en dan ook over zijn eigen ervaringen spreekt. Daardoor heb je als lezer het gevoel actief bij de gesprekken betrokken te zijn en neem je niet alleen kennis van wat er zich in Raymonds hoofd afspeelt, maar ook in dat van Heylen. Het is daarbij de grote verdienste van die laatste dat hij dat op zo'n manier doet dat zijn aandeel in de gesprekken nooit uittorent boven dat van zijn gesprekspartner. In die zin is Heylen de ideale interviewer: hij weet zijn ego binnenskamers te houden, zonder zich daarom weg te cijferen. Het resultaat is in het beste geval een pittige dialoog waarin Raymond het achterste van zijn tong laat zien. Dat levert vaak rake, aforistische uitspraken op als: "voor mijn ijdelheid wil ik wereldberoemd zijn, maar ik wil niet inleveren op mijn vrijheid" en "hoe meer je meemaakt, hoe beter je alles kunt plaatsen en hoe minder je met stelligheid een mening begint te verkondigen over van alles en nog wat".

Toch is de zanger zich bewust van de gevaren die deze vorm van interviewen inhoudt: "Het is altijd een evenwichtsoefening tussen iets dat catharsis kan zijn en een soort voyeurisme." En laat dat laatste nu net een euvel zijn dat het boek herhaaldelijk kenmerkt. Soms kun je je als lezer dan ook niet van de indruk ontdoen dat je een boulevardblad aan het lezen bent. Vooral in het hoofdstuk over seks is dat het geval. Welke doorsneeliefhebber van Raymonds werk heeft er een boodschap aan dat de zanger er sm-fantasieën op nahoudt, dat het voor hem niet uitmaakt of vrouwentepels naar binnen dan wel naar buiten steken en dat hij van porno houdt? Ontboezemingen als deze bewijzen vooral dat je ziel blootleggen niet per definitie leidt tot interessante uitspraken of inzichten. En dat geldt bij uitbreiding ook voor andere passages in het boek. Veel van wat Raymond aan Heylen toevertrouwt, is wat tal van kunstenaars voelen en in interviews tot uitdrukking brengen. In die zin blijft deze biografie in gespreksvorm al te vaak steken in gemeenplaatsen, wat de vraag oproept of de zanger uiteindelijk niet beter af was geweest met een klassieke biografie. Maar als je dan weet dat Raymond een grote bewondering heeft voor het werk van Gerard Reve, dat doordrongen is van weliswaar briljant geformuleerde platitudes, dan kun je als lezer al wat meer begrip opbrengen

voor zijn houding, helemaal vanuit het besef dat er nu eenmaal niets nieuws is onder de zon.

Veruit de belangwekkendste passages in het door Dooreman aantrekkelijk vormgegeven boek zijn die waarin Raymonds vakmanschap en vermogen tot eenvoud als liedjesschrijver ter sprake komen. Het siert de zanger dat hij over die eerste eigenschap zelf zegt dat hij wat hij doet niet als kunst beschouwt, maar als een ambacht. "Als een werk driehonderd jaar overleeft is het kunst." Over dat ambacht gaat het elfde hoofdstuk – een "toegift" die er kwam op verzoek van Heylen – waarin Raymond bij wijze van uitzondering uitgebreid uit de doeken doet hoe een liedje tot stand komt, en hoe hij na eindeloos polijsten een tekst en een melodie tot de essentie herleidt om zo tot eenvoud te komen. Het soort eenvoud waarin Raymond volgens Heylen in zijn inleiding "een meester" is. Zelf verwijst de meester wat betreft zijn werkwijze en zijn soms legendarische optredens naar één van zijn grote voorbeelden, de jazztrompettist en zanger Chet Baker: "Alles aan de kant en in het liedje graven, telkens opnieuw. Optreden draait niet rond: 'Doe ik het wel goed?' Het gaat om: 'Hier is het liedje en als het wat meezit kan ik het een dienst bewijzen.' Dát heb ik aan hem te danken, dat dienstbetoon aan het lied."

Van dat dienstbetoon aan het lied legt dit van een fotokatern voorziene boek getuigenis af, zij het niet altijd even overtuigend.

PATRICK AUWELAERT

MARTIN HEYLEN, *In mijn hoofd: Raymond van het Groenewoud*, De Bezige Bij Antwerpen, 2011, 256 p.